

JEGYZŐKÖNYV

Az OKA tizenhatodik üléséről (2008. március 18. 9:00, GKM, Nagyterem)

- *Fazekas Károly* távolléte miatt *Varga Júlia* elnökölte az ülést.

1. közoktatás második szakasza és az azt lezáró érettségi vizsga (előadó: Csapó Benő)

- *Csapó Benő* bemutatta előterjesztését.
- *Kertesi Gábor* elmondta, hogy szerinte az előadás a legjobbak közé tartozik. Alapgondolat: 2010-2020-ra mindenki végezzen el 12 osztályt, és utána legyen egy kompetencia-alapú érettségi. Sokan nem képesek megérteni, hogy ebben a tekintetben az 1980-as évek óta jelentősen megváltozott a világ. Ráadásul sokan beleragadtak egy elavult érderendszerbe.

Kertesi Gábor kifejtette az is, hogy **nem lehet megteremteni a demokratikus oktatást egy ilyen szelektív rendszerben.** 1) Ehhez **középiszkolai iskolakörzeteket** is létre kell hozni. 2) **Felvételi tilalom** is szükséges ehhez. A középiszkolai elitképzés ellentétben áll a demokratikus iskolával és a bolognai rendszerrel. Kivételt jelenthetnek a speciális iskolák: zene, sport. 3) A szabad iskolaválasztást is demokratizálni kell. Ha túljelentkezés van, a preferenciasorrend legyen: körzeti, HHH és utána sorsolás. Ne lehessen ez alól kivétel, pl. jelenleg kérvényezni lehet a jegyzőnél ennek a megsértését az általános iskoláknál. Az általános iskolák esetében is javasolja ezt a kerekasztal.

- *Brassói Sándor* korszerű szemléletűnek nevezte az anyagot. **A 12 évfolyamos egységes iskolával az OKM egyetért, de a társadalom és a fenntartók nem feltétlenül.** Hasznos volna, ha **határozottan állást foglalna a Kerekasztal egy konkrét szerkezeti modell mellett**, hiszen túl sok ilyen modell létezik Magyarországon. Az EU véleménye szerint sem a középiszkola az elitnevelés helyszíne. Egységes közoktatás: alsó vagy felső tagozaton dolgozók nagy része ezt erősen támogatná. 9-12 szinten viszont a szülők és a tanárok versenyelvűségből indul ki, amit jól kezel az anyag. 6. ponthoz apró megjegyzés: a tehetség gondozást nem méri jól a PISA. A 7. ponttal egyetért. LLL – az ehhez tartozó javaslatok nem eléggé erősek, nincs mögöttese az ehhez szükséges megvalósítási, lebonyolítási rendszer. Ehhez szükség volna az MTA és az elit támogatására is. Affektív tényezők: valóban nagyon fontosak, de erre végképp nincs felkészítve a közoktatás – ezért ide is egy komplex támogatórendszer kell, és nem szabad a pedagógusokra terhelni. 10. pont: a kétszintű érettségi kritikáját érdemes árnyalni. Ez egy korszerű intézkedés volt. A legtöbb egyetem nem várja el, de a felvételhez valójában szükség van erre. Korai választást visz be a kétszintűség. Kimarad a nyelvi előkészítő évfolyam: csak 18-19 évesen választanak érettségi tárgyat. Szintemelő érettségi is van. 8. pont: a szakképzés helyzete valóban ellentmondásos, de nem csak az oktatás miatt, hanem mert a társadalom, sőt az OKA sem feltétlenül döntött ennek a helyéről. 11. pont: nem kell új vizsgarendszer, de valóban túl sok tárgy van. A rendszer arra képes, hogy a felsőoktatás számára megmutassa, hogy megvannak a megfelelő kompetenciák. A mostani rendszert utófinomítani kell: 30-40 tárgyra kell szűkíteni a választékot. Le kell csökkenteni a nyelvi érettségik lehetőségét is, mert ez növeli az egyenlőtlenséget. Kéttannyelvű oktatásról nincs szó a tananyagban, pedig ez is növeli a szegregációt, és indokolatlan a nyelvi

előkészítő évfolyamok miatt is. **Az anyagban jelzett problémák nem oldhatók meg rövid távon, hiszen a felsőoktatás, a továbbképzés és források hiánya ezt akadályozza.** Heterogén osztályok tanítása – erre sem felkészültek az iskolák; nem kutatásra, hanem konkrét modellekre van szükségük. Iskola nevelési hatása: itt is korlátozott lehetőségek vannak – a pedagógusok erre nem felkészültek, nem is akarnak ezzel foglalkozni, ehhez értő szakemberre van szükség. A tárca készített egy előterjesztést az érettségiről. Ez hasonlít Csapó Benő javaslatához, de egy probléma: az 5. tárgy legyen-e kötelező, legyen-e természettudományos tárgy. Nem szükséges az érettségi radikális átalakítása, ezzel elégedett a társadalom és a felsőoktatás, de a vizsgatárgyak száma nagyon magas. **A javaslatok ütemezését részletesen ki kell dolgozni.**

- *Horváth Zsuzsa* felhívta a figyelmet az **életszerűség** fontosságára. Nagy szükség van stratégiai gondolkodásra. Az affektív kérdésekkel nemzetközi szinten is sokat foglalkoznak. Két különböző kérdés az érettségi elérhetősége és az iskolarendszer komprehenzivitása. 78 százalék érettségizik, ami nem kevés. Történeti vonatkozásokat is végig kell nézni. A kétszintű érettségi kifejezetten javította az érettségi elérhetőségét. Pontosabban kellene azonosítani azokat, akiknek nem érhető el az érettségi. Milyen funkciói vannak az érettséginek, melyik elem növeli a szelektivitást. A bünbakképzés nem hasznos vagy célravezető.
- *Nahalka István* véleménye szerint az anyag bátor és határozott. Három dolgot emelt ki: Egységes oktatási rendszer, érettségi átalakítás hosszú távon, szelekció fokozatos és következetes végigvitele, felvételi eltörlése. Kérdések: a képességeloszlás **végletein lévő gyerekeknél milyen stratégiát kell követni?** Az anyag felzárkóztatást és plusz lehetőségeket javasol. Van ennek relevanciája, de a differenciálás fejlesztésére is nagyobb hangsúlyt érdemes helyezni. **Iskolaszervezet: másodlagos kérdés**, ha egységes 12 évfolyamos képzés alakul ki (és pontosan meg van fogalmazva, hogy miben egységes). A térségek között komoly eltérések lehetnek. Diákolimpiák kérdése: másodlagos kérdés, kevés gyerek, és nincs köze a közoktatáshoz. Ellenérv lesz az, hogy a nagyon elit gimnáziumokban kialakultak olyan értékek, amit nem szabad lerombolni – de ez nem igaz, mert nem elitoktatás az egész jelenlegi formájában. A folyamatos fejlesztés a legtöbb ügyben jó ötlet, de meg kell találni az olyan kérdéseket, amikor ez nem működik. A kutatások fontosságával is egyetért.
- *Liskó Ilona* szerint a műfaj a probléma. Eddig adatokkal bizonyított dolgozatok készültek az OKA-ban. **Ebben sok minden nincs alátámasztva adatokkal.** A jelenleg létező iskolamodellek és a 12 évfolyamos komprehenzív iskola kapcsolatáról többet kellene írni, hogyan alakulhat át – a felső tagozatról nincs is szó. A jelenlegi rendszert, intézményeket a középosztályi érdek hozza létre, vagyis **nem a létező szervezetek miatt van az ellenállás.** Nincs szankciója annak, ha nem tartják be a jogszabályokat, mert a politikusok ezt nem vállalják fel. **A hosszú távú stratégia megvalósulására kevés esély van.**
- *Kertesi Gábor* három további kérdésre hívta fel a figyelmet a kétszintű érettségivel kapcsolatban. 1) Kétszintű érettségi elvileg hibás méréselméleti szempontból, mert nem méri jól a közepes teljesítményeket. Alapképességeket kell mérni, és összhangba kell hozni a nemzetközi standardizált tesztekkel 2) Az érettségi rendszer nincs összhangban a mérés-értékelés mostani rendszerével.
- *Csépe Valéria* egyetértett azzal, hogy a természettudományos ismereteket el kell ismerni a műveltség részének. **A tehetség gondozás nem egyszerűen a teszteken 1 szórás fölöttiek**

gondozását jelentik. Kognitív és pszichés oktatásról van szó. A különleges nevelési igénybe ennek is bele kell férnie, nem csak arról van szó, hogy ők gyorsabban befejezzék az iskolát. Ez is különleges szakértelmet igényel. Az iskola csak egyik szereplője az érzelmi nevelésnek. Az tényleg nem igaz, hogy a gyerek csak egy okosítandó munkadarab. Tanárképzésben erre komolyabb hangsúlyt kell helyezni – **ne fejlesszük a személyiséget, biztosítsunk megfelelő körülményeket a fejlődéshez.** Iskolapszichológiáról készült egy háttér tanulmány. Ezen a területen is sok probléma van, a hálózatot leépítették. Kevés iskolapszichológust képeznek.

- *Lannert Judit* szerint lehetne olyan javaslatot tenni a végén, **hogy készüljön egy stratégia** (ami valószínűleg nem az OKA feladata) – ez lehet hosszabb távú program. Az egységes iskola formáját valóban konkretizálni kellene. A folyamatosság is fontos, nem csak az időtáv. Kommunikálni kellene, hogy jó dolgok történtek eddig az érettséggel kapcsolatban, és ez ennek továbbfejlesztése, pl. beépítése a mérés-értékelés kialakítandó rendszerébe. A középosztály diabolizálása egy leegyszerűsített kép. De az mindenképp fontos, hogy **a középosztály megnyerése nélkül nem lehet változásokat végigvinni.** A felvételi eltörlése azzal fog jární, hogy megint felvirágozik a zenei képzés. Vágó Irén tanulmánya olyan gyereket vizsgál, akik egy év alatt két osztályt végeztek el. Pontosan hogyan lehet megvalósítani a tehetségesek kezelését?
- *Nagy József* elmondta, hogy a vita mutatja, hogy ez az egyik legfontosabb kérdés. **Harminc évvel le van maradva Magyarország, és sokat kell tenni.** Kerüljön be a zöld könyvbe egy fejezet ezekkel az üzenetekkel. **A javasolt kutatásokat mindenképpen el kell végezni, mielőtt ezen a területen konkrét javaslatokat tenne bárki** – ehhez 3-5 év kell. A kétszintű érettségire valóban nincs szükség, mert az a szelektív rendszer egyik eleme. A létező rendszert nem lehet felrúgni most. Közös alapokat kell mindenkinek tanulni, és mellette bőséges választék legyen tanórán kívüli foglalkozásokból. Egy ilyen anyag remélhetőleg segíti a vitát, és azt, hogy fokozatosan megszűnjön a szelektív iskolarendszer.
- *Varga Júlia* felhívta a figyelmet arra, hogy a kötelező középiskola-körzetek bevezetése esetében még erősebben jelentkeznek az intézményfenntartási problémák.
- *Csapó Benő* ezután válaszolt a kérdésekre. Az előterjesztés előkészítésére rövid idő állt rendelkezésre, de az állítások közül mindent alá lehet támasztani, a zöld könyvbe valamivel több fog belekerülni. Külföldi minták alapján meg kell vizsgálni, melyik módszer hogyan működik. **Az alapelvek tekintetében egyetértés van. Az iskolaszervezet pontos tagozódása nem fontos kérdés:** 12 évfolyam legyen. Ennél konkrétabban nem kell az OKA-nak felbontani, ez egy településföldrajzi kérdés. Tehetséggondozás: nincs elitképzés: a diákolimpia, 8-10 gyereket jelent, ez egy másik sportág. Még abban sem tehetséggondozás, hogy utána annak a témakörnek a kutatóivá váljanak a diákolimpia résztvevői. **A PISA-ban viszont nagyon kevesen vannak a legmagasabb teljesítmény kategóriában.** A Ph.D. képzésbe nagyon kevesen jelentkeznek, pedig az lenne az elitképzés helye. **3000-el kevesebb iskolapszichológus van, mint kellene.** Kétszintű érettségit meg kell szüntetni, erre ez az egyetlen megoldás. Legyen egy konkrét szummatív értékelés, ami világos visszajelzést ad, ez persze az eddigi rendszer továbbfejlesztéseként kommunikálható. Hihetetlen erőforrásokra van valóban szükség, pl. Nagy-Britannia. A pedagógusokat valóban ki kell képezni. A természettudományi érettségi ára valóban az, hogy fel kell adni a szabadon választott tárgyakat, de ez megéri.

- *Brassói Sándor* hozzátette, hogy a diákolimpiát tényleg csak egy mondatban kell megemlíteni. Az iskolaszervezetrel kapcsolatban azért probléma, hogy a törvény előírja, hogy az általános- és középiskola hány éves, és így a 12 évfolyam nehezebben keresztülvihető. A mai érettségi rendszert 10 évig fejlesztik, 3 éve működik, ezért finoman kell kommunikálni: 4-5 év múlva el kell egy ilyen rendszer gyorsított fejlesztését kezdeni.
- *Horváth Zsuzsa* kiemelte, hogy csak EU-s kiemelt projektekből van forrás, és ezek felhasználását jól át kell gondolni. Az érettségi fejlesztői végiggondolták az egyszintű érettségit, ennek vannak költségei és hasznai. A szükséges óraszámokat és azok költségét is figyelembe vették.
- *Kertesi Gábor* elmondta, hogy az ÚMFT-ből a **Magyar Génius Programra 48 milliárd forintot szánnak. Javasolta, hogy fogalmazzon meg erről is álláspontot az OKA.** Lehet, hogy ezt közepes minőségű programokra fogják elkölteni. Legyen inkább az a célja, hogy a magyar fiatalok külföldre mehessenek PhD-zni, vagy külföldön tanuló diákokat haza lehessen belőle csábítani.
- *Nahalka István* azt javasolta, hogy napolja el az OKA a Magyar Génius Programmal kapcsolatos vélemény kialakítását, mert keveset tud róla.

2. Tanárképzés (Kárpáti Andrea)

- *Kárpáti Andrea* előadta javaslatait.
- *Nahalka István* rámutatott, hogy a **neveléstudományi képzés tanterve volt a diákon, nem a tanárképzésé.** *Kárpáti Andrea* egyetértett azzal, hogy **ezt ki kell javítani**, de azt fenntartotta, az ismeretkörök száma nagyon magas a tanárképzésben.
- *Kertesi Gábor* elmondta: ügyelni kell arra, hogy **egységes, átgondolt tanterv** legyen a tanárképzésen. Külföldi tudásinjekcióra van szükség. Felhívta a figyelmet az affektív és pszichomotoros tevékenységek kapcsolatára. Ilyen szempontból át lehetne venni a gyakorlatot az alternatív iskoláktól. A heterogén tanulócsoportok kezelését meg kell tanítani a tanárképzésben és a rezidensképzésben. Az iskolapszichológus ügyét be kell írni ebbe a fejezetbe is.
- *Csépe Valéri* megkérdezte, hogy el kell-e halasztani a szavazást. *Kertesi Gábor* elmondta, hogy szerinte ez az egy könnyen kijavítható hiba nem ilyen jelentőségű. *Csapó Benő* is támogatta a szavazást, mert ezt az anyagot már többször átbeszélte az OKA.
- *Nahalka István* azt mondta, hogy **nem szavaz pozitívan, ha az MA szintű képzést színvonalatlannak ítéli meg az anyag.** *Kárpáti Andrea* válaszában kifejtette, hogy szerinte túl sok téma van a képzés tananyagában, de nem színvonalatlan az egész tanári mesterszak.
- *Csépe Valéria* felvetette még a **klasszikus alkalmasság-vizsgálat** kérdését is.

Szavazás

- Tanárképzés: 12 igen; 1 nem; 2 tartózkodás.

- Felső tagozat (a megbeszél, megígért kiegészítésekkel): 14 igen; 1 tartózkodás

1. függelék

Jelenléti ív

Tagok	November 20.
Fazekas Károly	-
Ádám György	-
Árok Antal	-
Bajzák Erzsébet M. Eszter	+
Bihall Tamás	-
Csapó Benő	+
Csépe Valéria	+
Hankiss Elemér	-
Havas Gábor	+
Herczog Mária	-
Horn György	-
Kárpáti Andrea	+
Kertesi Gábor	+
Köllő János	-
Lannert Judit	+
Liskó Ilona	+
Nagy József	+
Nagyné Román Margit	-
Nahalka István	+
Révész Magdolna	-
Tölli Balázs	+
Varga Júlia	+
Vasa László	-

Az ülés után írásban szavazott: Fazekas Károly, Ádám György, Árok Antal, Herczog Mária, Köllő János és Varga Júlia.